

MUOTOKUVA KUIN TUNTEIDEN ILMAISU

Sinikka Kouhia

Opinnäytetyö
Toukokuu 2013
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvallisen il-
maisun suuntautumisvaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvallisen ilmaisun suuntautumisvaihtoehto

KOUHIA, SINIKKA:
MUOTOKUVA KUIN TUNTEIDEN ILMAISU

Opinnäytetyö 34 sivua, joista liitteitä 1 sivua
Toukokuu 2013

Lopputyöni sisältää tietoa valokuvauksen perusteista. Työssä on otettu huomioon luova ja tekninen ymmärrys. Johdannossa kerron lyhyesti muotokuvauksesta, ja valmistan lukijaa aiheeseen. Ensimmäisessä luvussa kerron muotokuvauksen periaatteesta. Katson muotokuvataidetta luovasta näkökulmasta. Omassa työssäni halusin näyttää kuinka suurta merkitystä on sellaisilla rakentavilla tekijöillä kuten henkisyys, taiteellisuus, tyyli jne. Tekninen osaaminen ja kokemus ovat tärkeitä. Silti mielestäni ilman luovuutta teknisellä osaamisella ei ole enää merkitystä. Myös monet tunnetut valokuvaajat panostavat luovuuteen. Luovuus on päätekijä.

Osassa, joka kertoo teknisistä näkökohdista, kerron miten yksityiskohdat kuten valaistus, kuvakulma ja tausta rakentavat kokonaisuutta. Kerron mitä täytyy muistaa siinä, ja miten tarkkaavainen pitää olla. Viimeisessä osassa menen syvemmälle kasvojen analyysiin. Tarkkailen kasvojen, silmien, suun ja leuan muotoja. Puhun siitä mihin valokuvaajan täytyy kiinnittää huomiota. Pohdinnassa kerron omista näkemyksistäni muotokuvaukseen liittyen. Käytän esimerkkeinä itse ottamiani valokuvia, sekä myös tunnettujen valokuvaajien töitä.

Tutkimustyön tavoite on näyttää kuinka laajaa ja syvällistä valokuvaustaide on. Kuinka paljon nyansseja täytyy tunnistaa, että valokuvaajasta tulisi ammattilainen. Kuinka monipuolinen tämä prosessi on. Aloittelevalle valokuvaajalle työni voi olla hyvä lähtökohhta tulevalle uralle. Se voi auttaa avaamaan itseään, omia kykyjään. Toivon että työni olisi hyödyllinen opetuksen kannalta.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Option of Screenwriting and Visual Expression

KOUHIA, SINIKKA:
PORTRAIT AS EXPRESSION OF EMOTIONS

Bachelor's thesis 34 pages, appendices 1 pages
May 2013

My Bachelor's thesis contains information on the basics of photography. The work takes into account creative and technical understanding. In the introduction I briefly explain portraits, and prepare the reader for the topic. In the first section I describe the principles of portraiture. I am looking at portrait art from a creative point of view. In my own work I wanted to show how significant such constructive factors as spirituality, artistry, style, etc. are. Technical know-how and experience are important as well. Still, I feel that without creativity technical expertise is not relevant. A number of well-known photographers focus on creativity. Creativity is the main factor.

In the section regarding technical aspects, I explain how details such as lighting, camera angle and background build the whole, what you need to remember and how attentive you must be. The final section enters deeper into the analysis of the face, observing the shapes of the face, eyes, mouth and jaw and pointing out what photographers need to pay attention to. In the discussion, I give my own views on portrait photography. As examples I use some photos taken by myself, but also by some well-known photographers.

The objective of my study is to show how extensive and deep photographic art is. The study reveals how many subtle nuances one must be aware of in order to be a professional photographer, and how versatile the photographic process can be. For a novice photographer my study can be a good starting point for a future career. It can help them open themselves up and see their own abilities. I hope that my work will be useful for teaching.

Keywords: photo, portrait

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 HYVÄN MUOTOKUVAN PERIAATTEET	6
2.1 Enemmän kuin kuva	6
2.2 Taiteellisuus	8
2.3 Luonnollisuus	9
2.4 Henkisyys	10
2.5 Tyyli	13
3 TEKNISET NÄKÖKOHDAT	16
3.1 Yksityiskohdat	16
3.2 Valaistus	18
3.3 Perspektiivi eli kuvakulma	21
3.4 Sommittelu	22
3.5 Taustan valinta	23
3.6 Objektin tarkkailu	24
3.7 Poseeraus	26
4 KASVOJEN ANALYYSI	29
4.1 Koko kasvojen analyysi	29
4.2 Silmät	29
4.3 Suu	30
4.4 Leuan korkeus	30
5 POHDINTA	32
LÄHTEET	33
LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Millainen on hyvä muotokuva? Oikeastaan ei voi kunnolla määrittää, mikä on hyvä tai huono muotokuva. Se on todella monimutkainen ja vaikea kysymys, sillä kaikki on suhteellista. Jos katsotaan muotokuvaa ihmisten ilmaisemana taiteena, niin silloin jokainen ihmisestä otettu kuva olisi teknisesti ottaen muotokuva. Jos sitä katsotaan valokuva-taiteen näkökulmasta, muotokuva olisi enemmän kuin vain ihmistä esittävä kuva.

Ensimmäisenä monet ajattelevat että muotokuvan ottamisessa ei ole mitään suurta vaikeutta. Ei riitä, että pyytää ihmistä hymyilemään ja odottaa kunnes tulee valmis kuva ulos. Prosessi on paljon haastavampi. Se vaati kuvaajalta harjoitusta ja luovuutta.

Hyvä muotokuva on enemmän kuin vain ihmistä esittävä kuva. ”Valokuvan tehtävänä on varsinaisesti luoda kontakti kuvan katsojan ja kuvassa olevan ihmisen välille” (Aalto 2010, 124). Se on paljon syvällisempi käsite. Se on pieni elämä, tarina. Siinä on kaikki tunteet - ilo, pettymys, suru, rakkaus. Kuva voi luoda katsojallekin samat tunteet. Täällä ilmaisulla usein voi kertoa ihmisten elämästä enemmän kuin sanoilla. Hyvässä muotokuvassa pyritään esittämään henkilön erikoispiirteitä, persoonallisuutta.

Kaikesta voi tehdä loppupäätelmän että hyvän muotokuvaajan pitää osata tarkkailla ja kuvailla ihmisen elämänkaaren yksityiskohtia. Ammattimainen muotokuva kertoo katsojalle ihmisen luonteesta ja paljastaa hänen sielunsa. Kuvassa on henkisyttä. Se elää. Juuri siinä on ammattilaisen ja amatöörivalokuvaajan pääero.

2 HYVÄN MUOTOKUVAN PERIAATTEET

2.1 Enemmän kuin kuva

KUVA 1. Tässä Aaron Nacen omakuvassa nähdään ihminen kameroiden kanssa, josta heti voidaan nähdä hänen ammattinsa (Xage.ru 2010).

Tunnustettu australialainen valokuvaaja Malmholm Matheson havaitsee muotokuvan hieman toisin päin. ”Kuin havaitsen muotokuvan, pyrkisin siihen että yritän nähdä ihmisen sielua, ei vain ulkoista samankaltaisuutta” (Hurter 2008, 11).

On melkein mahdotonta luoda selkeätä ymmärrystä ihmisen vaikeasta ja monipuolisesta luonteesta, tekemällä kuva yhdestä elämän hetkestä. Mutta voidaan yrittää kuvata erilliset ja ensisijaiset piirteet, hänen suhtautumisensa asioihin tai elämän asennetta. Muotokuvan ymmärrys on paljon vaikeampaa. Se on hahmo, joka kutsuu meitä vapautumaan mielikuvituksemme rajoitetusta ja ilmeisestä. Muotokuvauksessa tärkeintä on henkilön syvällisyyden ilmitulo ja sisäinen etsintä. Hyvä muotokuvaaja on se, joka näkee sitä mitä muut eivät näe. Se on harvinainen ja suurin lahjakkuus, jonka muotokuvaaja voi omistaa.

Hyvät keinot: löydä erikoisuuksia - tarkastele objektia, etsi persoonallisuutta. Kuvausession onnistuminen riippuu siitä kuinka ihminen pysyy rentona ja luonnollisena. Jos ihmistä jännittää ja tunteet pysyvät sisällä, onnistuneen kuvan saaminen on erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta. Tietysti siinä tilanteessa ei ole tätä vaikeutta jos kuvataan ihmistä jonka tuntee todella hyvin. Mutta jos kuvataan tuntematonta ihmistä voi tulla haasteita. Valokuvaajan pitää osata rentouttaa ihmistä. Hyvä on myös keskustella ennen kuvasta, jotta myös valokuvaaja saa selvän omista tavoitteistaan.

Kuvauspaikan ei välttämättä pidä olla studio. Monet valokuvaajat ottavat muotokuvia myös ihmisten kodeissa. Se on myös hyvä ratkaisu - koti voi kertoa todella paljon ihmisen luonteesta ja elämästä. Ihminen myös usein pysyy kotonaan paljon rennompana ja tuntee olonsa turvallisemmaksi. Asenne ja maneerit voivat kertoa luonteesta ja ihmisen olotilasta. Mikä on juuri sen ihmisen sopiva ja luonnollinen asento? Mikä sopivasti valaisee ihmisen luonteen? Millainen tausta täytyy valita, ja minkä värinen? Millaisen pitää lavastuksen olla ja millaisia ovat yksityiskohdat? Näitä asioita täytyy miettiä, jolloin on paljon enemmän mahdollisuuksia saada hyvä taiteellinen kuva. Hyvissä muotokuvissa kuvaajan pitää osata kertoa kuinka ihmeellisiä ja erilaisia me ihmiset olemme.

Alla olevassa kuvassa näemme nuotit jotka ovat lattialla. Ne voivat kertoa ihmisen rakkaudesta musiikkiin ja taitelleisuudesta. Valkoinen vaate kertoo puhtaudesta ja hellyydestä. Samalla punainen väri voi kertoa persoonan rohkeudesta ja ekspressiivisyydestä. Huoneen lavastus kertoo rakkaudesta kauneuteen.

KUVA 2. Muotokuva voi kertoa paljon ihmisestä. Tämä kuva kertoo ihmisen ammattista.

2.2 Taiteellisuus

Taiteellinen kuvaus sisältää hahmottelua ja luovuutta. Monet valokuvaajat hakevat ideoita klassisesta taiteesta kuten esim. Kavardzio, Rembrandt, Rafael ja niin edelleen. Se on kuvausta täynnä fantasiaa ja yllätyksiä. Myös hahmot voidaan ottaa elokuvakohtauksista. Taiteellisissa kuvauksissa ei ole rajoja, mutta tyylin ja kauneuden ymmärrys on tärkeää. Niin kuvista tulee taiteellisia.

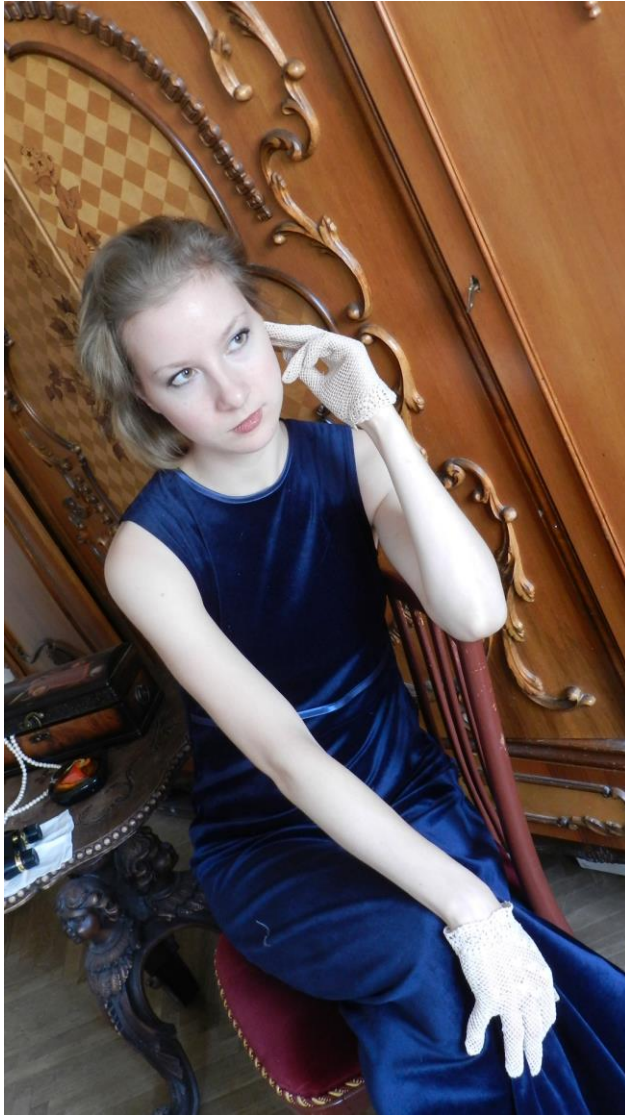
2.3 Luonnollisuus

Valokuvaaja Tim Kelly sanoo: Seuratkaa objektia ennen kuvaushetkeä. Joskus siitä mitä he tekevät, muodostuu todella upeita ja taiteellisia asentoja (Hurter 2008, 13). Juuri siitä syystä Kelly ei kerro omille asiakkailleen milloin hän alkaa kuvata. En usko että vahingossa saadusta ihmisen ilmeestä voi tulla epäaito (Hurter 2008, 13). Tim Kellyn tyyli muotokuvaamisessa on elegantti, pehmeä ja vapaa. Kellyn kuvissa on taiteilijan leima, joka on loistavaa huomiokykyä suunniteltuna hyvällä maulla. Ulkoisen kauneuden lisäksi Kellyn kuvissa on myös luonnollisuutta ja helppoutta, mikä ei ole niin tyyppillistä muotokuvassa, silloin kun objekti poseeraa valokuvaajalle.

Kuinka paljon aikaa valokuvaajalta vie ottaa taiteellinen muotokuva? Monet kuvaajat hahmottelevat päässään jo ennen kuvaushetkeä sitä mitä ovat tekemässä. Hahmo täytyy miettiä tarkasti. Toinen tavoite on valmistautuminen kuvaamiseen. Se vie usein kuvaajalta todella paljon aikaa ja voi olla haastavaa. Sen metodin mukaan jokainen yksityiskohta on kunnossa kuvauksen alkamishetkeltä muokkaamiseen. Valokuvaajan täytyy olla valmiina siihen, että suurin osa ajasta menee valmistautumiseen, eikä varsinaiseen kuvaamiseen.

Kelly sanoo: ”Kysymys on siitä, tuleeko minun näkemyksestäni kuvattavasta objektista paras tulos. Uskon, että minun työni ovat todella taiteellisia, mutta en voi sanoa näin missään nimessä luovuudesta. Luovuus tulee kuvattavasta objektista” (Hurter 2008, 14). Hyvän muotokuvan pitää ottaa koko katsojan huomio, vahvistaa taiteellisia arvoja ja aiheuttaa emotionaalisia reaktioita. Hyvin taiteellinen muotokuva ei ole ajassa. Se nousee hetkellisestä todellisuudesta.

Kuvassa 3 näemme hyvän esimerkin siitä. Asento on rento, mutta erittäin ilmeikäs. Katse on suunnattu jonnekin kuvan rajojen yli. Tausta, ilme ja rekvisiitta luovat vihjailua ja salaisuutta.

KUVA 3.

2.4 Henkisyys

Mitä on henkisyys? Se on jotain saavuttamatonta. Ihmisen henkisyys ilmaisee jumalallisuutta aitoutta ja ihmisluontoa. Se on kyky tuntea, ajatella ja tahtoa. Se on ymmärrystä vastakohtana kehon tarpeisiin. Mutta miten henkisyyttä ilmaistaan muotokuvan kautta? Se on haastava tehtävä ja valokuvaajasta paljon riippuu se, miten hän kuvaa katsojalle henkisyyttä. Aluksi valokuvaajan täytyy rakentaa henkistä yhteyttä. Kokenut valokuvaaja kerta kerran jälkeen voi onnistua vahvistamaan henkistä suhdetta ihmisten kesken. Sellaista ihmistä voi kutsua ”joukon sieluksi”. Hän osaa helposti kommunikoida eri tilanteissa, eri ihmisten kanssa.

Sen lisäksi muotokuvan valokuvaajan pitää osata ottaa kontaktia ihmisten kanssa. Fyysisellä ja emotionaalaisella tasolla, niin että ilman sanoja muotokuva voi tukea sitä yhteyttä. Valokuvaajalla pitää olla vahva halu nähdä ja luoda parhaita piirteitä ihmisen sisällä, riippumatta koskeeko se ulkoista vai emotionaalista olemusta. Mielestäni pääkeino kuvan onnistumiseen on myös elävöittää, kiinnostua kuvattavasta objektista ja luoda jonkunlaista ihmisten välistä ymmärrystä. Silloin kuvauksien ilmapiiristä riippuu paljon.

Täytyy luoda näkymätöntä harmoniaa siihen mitä olemme tottuneet kutsumaan ”elämän voimaksi”. ”Kuva voi sisältää ihmisen elämän suurimman kivun ja syvimmän ilonaiheen” (Savolainen 2008, 198). Henkisyys on melko näkymätöntä mutta tuntuva. Voimme katsoa muotokuvaa monta tuntia, emmekä osaa perustella mikä kiinnittää meidät siihen. Se voi olla silmät joista kuvastuu viisautta sekä uskomatonta ja miellyttävää maailmaa. Joskus voi muotokuvaa katsottaessa tuntua siltä että olet tuntenut ne ihmiset jo monta vuotta, niin paljon läheisyys koskettaa. Sellaisissa kuvissa on syvyyttä ja elävyyttä. Ne eivät ole enää vain pelkkiä muotokuvia. Luonnolliset ilmeet ja asennot jotka kertovat paljon, herättävät tunteita.

Mielestäni ihmisen kasvot esteettisellä tasolla eivät ole tärkeitä. Objektin valinnassa en koskaan katso ulkonäköön. Yksi tavoitteista on, miten ihminen pystyy olemaan oma itsensä. Tärkeintä on sielu, luonne, ilmaisukyky ja sisäinen kauneus. Se on upein kohtaaminen! Muotokuvataide ei ole lehtikuvaamista, jossa ulkoinen kauneus on tärkeämpää. Se on eri valokuvauslaji, paljon herkempi ja syvällisempi taidon aspekti. Valokuvaajan täytyy pyrkiä kertomaan tarina ihmisestä, sisäisestä elämästä - se on taiteellisen muotokuvan tarkoitus.

Meidän valokuvamme elämästä. Onko niissä elämän voima vai ovatko ne liian kaukana elämästä? ”Elämän voiman” sitominen on vahva ja jatkuva keino siihen, että katsojan silmä taas kiinnostuu katsomaan kuvaa. Hyvän muotokuvaan ei kyllästy koskaan. Joka kerta se avaa uusia näkemyksiä meille. Muotokuva joka tunnustetaan upeaksi, poikkeuksetta jättää meille eläviä ja suuria tunteita. Ne jälleen avaavat meille sen, mikä tekee meistä ihmisiä, mukaan lukien kaikenlaiset heikkoutemme. Aito muotokuva voi kuvata kaikkia tunteitamme, voimme nauraa ja itkeä samaan aikaan. Se on suuri taito.

KUVA 4. Dani Brubakerin kuvissa on dynamiikkaa, rytmi. Hänen kuvansa ilmaisevat uskomatonta henkisyttä (Wordpress.com 2012).

KUVA 5. ”Näemme” ihmisen tunteet ja henkisyuden ihan suoraan sanottuna. Kuvasta näkyy dynamiikka ja iloisuus.

2.4 Tyyli

KUVA 6. Edwin Lanseer. Prinssi Alberta ja kuningatar Viktoria 1841–1842. Valokuva-taiteen tyyli otti vaikutteita ja pohjautui Viktoriaanisen kauden perinteisiin (dream-width.org 2010).

Philippe Charis tunnetaan herkästä eleganttisuudesta. Erityinen aksentti muodostaa hänen työnsä ainutkertaisen tyylin. Oman kirjan johdannossa ”A Lasting Tradition” hän sanoo: ”Minulle ei riittää vain muotokuva itsessään. Sen ei myöskään riittävä viisaalle asiakkaalle. Tyyli on edellä kaikkea. Juuri sen kautta taiteilija voi ilmaista itseään ja avata asiakkaalle täysin ulkomuotoa (Hurter 2008, 15). Perinteinen koulukunta aleviivaa sitä, että poseeraavan objektin asennon pitää olla klassisessa maneerissa. Ja myös valokuvaajan pitää pyrkiä asialliseen ja eleganttiin muotokuvatyyliin. Kuten Viktoriaanisen kauden tunnetut kuvataiteilijat, sen koulukunnan seuraajat pyrkivät koordinoimaan kaikki formaaliset yksityiskohdat ja nyanssit. Tausta pitäisi valita ihon ja vaatetuksen sävyyn. Se auttaa luomaan muotokuvallista tunnelmaa.

Bill Macintosh (Hurter 2008, 16) on vakava muotokuvan suhteen: ”Suhtaudun muotokuvaan niin kuin kuvataiteilija suhtautuu maalaukseen. Vanhoille asiakkaille esitän muotokuvan niin, kuin kuvataiteilijat esittävät omaa maalaustaan. Tuon muotokuvan asiakkaan kotiin, hänen valitsemissaan kehyksissä ja maalaustelineellä, huolehdin hyvästä valaisusta. Asiakkaan eteen ilmestyy punaiseen samettiin peitetty muotokuva. Minä juhlallisesti poistan kankaan kuvan yltä”.

Macintosh on vakuuttunut että nykyään muotokuvavalokuvaajat monesti edellyttävät Viktoriaanisen ajan kuvataiteilijoiden tyyliä ja tapaa ilmastaa muotokuvataidetta. Viktorian kauden aikana (1837–1901) Iso Britannia tuli maailman ylivalta. Tämän jälkeen seurasi teollistuminen, jolloin kouluttautuneet ihmiset varakkaasta keskiluokasta, pystyivät ostamaan rikkauden symboleita eli ylellisyysesineitä esimerkiksi ylellisiä taloja sekä sisustus- ja taide-esineitä. Nykyään mielenkiinto omien ja läheisien muotokuvaan on ensisijaisesti juuri niiden esittämissä läheisissä eikä niinkään niiden statussymboliikassa. Viktoriaanisen kauden aikana muotokuvataiteilijat olivat uskomattoman kunnioitettavia ja heidän työnsä todella hyvin palkittiin. Viktoriaaniset kuvataiteilijat olivat lahjoittaneet taideteoksiaan omille mesenaateilleen. Juuri sillä kaudella tuli muotiin imartelevat muotokuvissa. Poseeraukset, valaisu ja oma pieni tarina, jota luetaan jokaisessa kuvassa, sekä myös rohkeus kompositioiden käytössä ja uudet valaisuratkaisut. Kaikki oli yhteiskunnan hyväksymää.

Bill Macintosh ja Philippe Charis jatkavat klassisen perinteen muotokuvan genressä. Charisen työstä sanotaan, että hän luo muotokuvia hyvin konservatiiviseen tyyliin. Poseeraa hänelle sitten elokuvatähti tai kotirouva, Charisin muotokuvat esittävät ihmisen parhaita puolia – kalliiden korujen kanssa ja parhaassa vaatetuksessa. Kuvattavat objektit idealisoidaan, peitettynä vanhan ajan kauneuden ja tiukkaan genreen perinteiden mukaan.

Valokuvaajan ei saa unohtaa ihmisen luonnetta ja yksilöllisyyttä. Jos esimerkiksi valokuvaaja päättää toteuttaa kuvausta Viktoriaanisessa tyyliin, hänen täytyy muistaa ihmisen erikoisia luonteenpiirteitä. Tulisi tarkasti miettiä millaiset ilmeet ovat ja ovatko asennot mallille luonnolliset, jotta muotokuvasta ei tulisi epäaitoa, petollista tunnetta. Tyyli on todella tärkeä. Se voi luoda omaperäisyyttä ja näkyvyyttä valokuvaajalle.

KUVA 7. Erikoisen kuvattavan objektin sijoittaminen ja katse, joka voi kertoa siitä, että nainen katsoo omaa tulevaisuuttaan.

KUVA 8. Tässä sommitelussa kiinnitetään huomiota väreihin ja kameran korkeuteen.

3 TEKNISET NÄKÖKOHDAT

3.1 Yksityiskohdat

Yksityiskohdilla on todella suuri merkitys. Vain yksi pieni esine, valopiste tai vaate voi kertoa kaiken ihmisestä. Mielestäni tässä tehtävässä täytyy olla erittäin tarkka. Ennen kuvausta pitäisi miettiä ja hahmotella millainen kuva lopputuloksesta halutaan. Täytyy olla konkreettinen tavoite. Jos tehdään studiokuvausta tai ulkokuvausta, täytyy osata perustella miksi kuvataan juuri siinä ja mikä paikka olisi parempi. Jos kuvataan ulkona, pitäisi valita mahdollisimman sopiva sää, että kokonaisuus sopisi asusteisiin, hahmoon ja tunnelmaan. Täytyy olla varma mitä on tekemässä, se vaikuttaa todella paljon lopputulokseen. Täytyy miettiä myös esineistä, mitä ne voivat kertoa katsojalle, millaisia tunteita luoda ja niin edelleen.

Esineet kertovat todella paljon ihmisen elämästä, taustasta, luoneesta, sosiaalistatuksesta, ammatista jne. Hyvä valokuvaaja myös näkee millainen hahmottelu sopii erittäin hyvin juuri sille ihmiselle. Hän osaa neuvoa sopivaa vaatetusta, meikkausta ja kampausta. Hän voi myös itse keksiä tarvittavia esineitä.

Värikokonaisuutta täytyy myös miettiä. Kuten tiedämme värien vaikutuksesta, ne voivat olla aggressiivisia, ekspressiivisiä, harmonisia ja rauhallisia ja niin edelleen. Värit ovat symbolisia ja niiden merkitys on uskomaton! Ne luovat tunnelman, voivat herättää eri tunteita, ajatuksia ja myös kysymyksiä, jotka voivat herättää vielä enemmän mielenkiintoa ja salaperäisyyttä katsojalle. Juuri siitä syystä värit ovat niin merkittäviä.

Yksityiskohtien merkitys kasvaa jos valokuvaaja tekee muotokuvan luonnollisen kokoiseksi. Ei ole merkityksetöntä, jos yksi ihminen sijoittui liian lähelle toisia. Jos muotokuva on pieni, näiden yksityiskohtien merkitys on myös pieni, mutta jos tehdään muotokuva luonnollisen kokoiseksi, yksityiskohdat merkitsevät todella paljon. Jos valokuvaaja on miettinyt yksityiskohtia tarpeeksi hyvin, niin muotokuvasta tulee mahdollisimman täydellinen.

Kuvat jotka ovat esitelty alla, kertovat meille miten eri väriteemoilla voi kuvastaa eri tunnelmaa ja mielentilaa. Miten suuri merkitys on yksityiskohdilla? Kameran asenne, vaatetus, kohteen sijoitus, ilme, tausta ja niin edelleen. Mustavalkoisessa Kuvassa 9 tyttö pitelee valokuvaa. Vain se pieni yksityiskohta voi luoda paljon ajatuksia ja tunteita katsojalle. Voi olla että joku näkee tässä pienen tarinan. Tyttö pitelee valokuvaa niin lempeästi. Se herättää eri ajatuksia. Voi olla, että tyttö pitelee rakastajan kuvaa. Saman myös näkee dramaattisesta ja kaipaavasta katseesta. Kädet on sijoitettu niin, että emme näe koko valokuvaa. Se luo enemmän salaperäisyyttä. Asento jossa hän istuu maassa, voi kertoa siitä että jotain vakavaa tapahtuu juuri nyt, tässä hetkellä. Jota myös kertoo kameran kuvakulma, se luo dynamiikkaa ja liikkuvuutta kuvaan.

KUVA 9.

Kuvassa 10 on vastakkainen esimerkki. Kuva on tehty värillisenä, tässä tilanteessa se ratkaisu on tärkeä ja juuri sopiva. Punainen symbolinen tausta voi kertoa rakkaudesta tai vaarasta, jokainen katsoja voi itse jatkaa miettimistä. Pienet yksityiskohdat kuten siniset käsiineet ja musta vaatetus sopivat erittäin hyvin punaisen taustan kanssa. Sellaiset pienet yksityiskohdat luovat kuvaan kokonaisuutta ja ovat yllättävän merkittäviä.

KUVA 10.

3.2 Valaistus

”Valaisun tärkein tavoite on saada valolla ja varjolla esiin kuvattavan kohteen muoto ja pintarakenne” (Puputti 2012, 11). Valaisun suunnittelu on erittäin tärkeää. Vaikutelma esineistä, on sitten kyse valokuvasta tai tosi elämän hetkistä, luodaan valaisun kautta. Luonnollista on että auringon kirkas valo synnyttää ihmisellä iloiset ja positiiviset tunteet. Hämäryys ja rauhallisuus vaikuttavat ihmisen mieleen. Pimeys on hälyttävää. Valaistus voi esittää todellisuutta eri näkökulmista. Valo voi manipuloida ihmisen mieltä, aiheuttaa negatiivisia sekä positiivisia tunteita. Valaistus jaetaan kahteen tyyppiin - auringon valoon (kuva on terävä, paksut varjot), ja luonnolliseen pehmeään valoon, hie-man hajallaan, niin kuin pilvisenä päivänä (pehmeät varjot tai puuttuu ollenkaan). Jokainen valaisutyyppi on käytöllinen ja hyödyllinen. Eri valotyyppejä käytetään riippuen tilanteesta. Millaista tunnelmaa tai ideaa halutaan toteuttaa.

Tärkeä on ymmärtää, että normaaliolotilassa on vain yksi päävalolähde (aurinko tai kattolamppu), ja muut lisävalot (objektien heijastumat ja lisälamput huoneessa). Lisävalaisu on tärkeä, mutta täytyy muistaa että lisävaloilla on vähemmän tehoa verrattuna päävaloihin. Vain päävalolähde asettaa vaikutelman koko kompositiolle. Valaistuksen laadun lisäksi on otettava huomioon myös, miten varjot pysyvät mallilla, millaiset kontrastit ovat valolla ja varjolla ja kuinka pehmeä tai kova valo on.

Valaisun valinta riippuu myös kasvojen piirteiden rakenteista. Valokuvaajan täytyy osata valita mahdollisimman oikea valaisu. Ennen kuvausta täytyy hyvin tarkkailla ja analysoida mallin kasvoja. Täytyy myös käsitellä, millaista tunnelmaa halutaan toteuttaa. Millainen valaisu sopisi vaatetuksen, tyylin ynnä muiden asioiden kanssa. Jos aluksi mietitään näitä kysymyksiä, kuvauksen suunnittelu olisi helpompaa. Taustan valo on se tekijä, joka antaa kuvaan haluttua syvyyttä. Se laajentaa näkökulmaa ja korostaa sisustuksen yksityiskohtia. Useimmiten taustavalon lähde tekee melko tiukasti suuntaavan valaisun. Täytyy muistaa, että valon laatu riippuu kuvauspaikasta. Jos kuvataan muotokuva esimerkiksi maisemassa, täytyy muistaa että ulkokuvaus näyttää parhaalta kontrastivalossa. Maisemakuvassa täytyy olla syvyyttä ja siinä tulee korostaa objektin muotoa.

Valokuvauksessa on myös erittäin tärkeää valon ja varjon suhde. Kontrastiset, terävät siirtymät luovat selkeyttä kuvaan. Jos valon ja varjon siirtymät ovat pehmeitä ja taipuisia, niin tilavaikutelma ei ole niin voimakas. Kaikista objektin ääriviivoista tulisi pehmeät. Pehmeys voi luoda kuvaan omaperäisyyttä. Se olisi erittäin sopivaa jos halutaan välittää mallin pehmeää ja herkkää luonnetta sekä salaisuutta kuvaan. Ei saa unohtaa myös pintojen heijastavuutta ja valon lankeamista kohteeseen. Nämä tekijät määräävät kuvan ja objektin kirkkauden. Tarkasteltaessa valoa ja varjoa, kuvaan voi luoda epätaivallisia taiteellisia tehosteita. Esimerkiksi aurinkoisena päivänä puiden varjot heittävät kuvioita, ja pilvisellä säällä valo täyttää kuvan pastelliväreillä. Nämä heijastukset voivat luoda kasvoille kiinnostavia mahdollisuuksia.

Valaisun mahdollisuudet ovat laajoja ja suuria. Valon rakentaminen valokuvauksessa on monesti kuvan lähtökohta. Ymmärrys suunnittelun periaatteisiin ja käytännön soveltamiseen valon perusteista auttaa tekemään kuvausprosessissa laadukkaita, tasapainoisia, joskus myös dramaattisia mustavalkoisia kuvioita. Kuvassa 11 auringon valo tulee pehmeästi ylhäältä päin objektiin. ”Luonnon oma valo on parasta: se on valokuvaajan raaka-ainetta” (Calder 42, 1988). Kirkas valo luo puhtautta ja hellyyttä kuvaan. Valopisteet ja koko valaistus luovat kuvaan satumaista tunnelmaa.

KUVA 11.

3.3 Perspektiivi eli kuvakulma

Perspektiivi on kuvan osioiden koon suhde. Silloin kun kamera menee ylös tai alas sen suhde muuttuu. Kun kontrolloidaan perspektiiviä, voidaan muuttaa objektin fyysisiä piirteitä ja kuvan tunnelmaa. Ihminen voi näyttää avuttomalta, pelästyneeltä ja pieneltä jos kameran kuvakulma on ylhäältä alas. Jos kamera on alhaalla, ihminen näyttää mahdollalta ja vahvalta. Nostettaessa kameran korkeutta, on kuva sitten kolme neljäsosaa tai kokonainen, niin pään ja hartioiden alue suurentuu. Samalla jalat ja lonkat näyttävät hoikemmalta. Laittamalla kamera alas, visuaalisesti voi pienentää päätä, mutta suurenuttaa jalkoja ja lonkkia. Jos vielä ensimmäisessä esimerkissä käännetään kamera alas ja toisessa esimerkissä ylös, nämä efektit vahvistuvat. Joten kuvattaessa kolme neljäsosaa ja kokovartalokuvia, täytyy pitää kameraa tietyllä korkeudella, varmistaa että kameran takaseinän taso olisi kohtisuora lattiaan. Jos kameraa käännetään ylös tai alas, kuvasta voi tulla vääristynyt. Mitä lähempänä ihminen on kameran edessä, sitä selvemmin näkyvät perspektiivin muutokset. Esimerkiksi, tahtoessaan toteuttaa tiettyä efektiä, valokuvaaja oli säätänyt kameran korkeuden, mutta ei huomannut selkeätä muutosta. Hänen täytyy kokeilla siirtää kamera lähemmän objektia. Silloin muutoksien pitäisi olla selkeämpiä. Kun ollaan tekemässä rintakuvaa ja haluttaessa korjailla kasvojen mittasuhteita, kamera nostetaan korkeammalle. Silloin nenä ja leuka pienenevät ja otsa laajenee. Alhaalta kuvattaessa leuka ja nenä näyttävät suurilta ja otsa pieneltä. Kuva 12 on otettu ylhäältä päin, joten tyttö näyttää pelästyneeltä ja yksinäiseltä. Valittu perspektiivi myös korostaa kasvoja.

KUVA 12.

3.4 Sommittelu

Sommittelun päätehtävä on luoda kuvaan kokonaisuutta. Sen kokonaisuuden tekijät ovat esineitä ja muotoja tilassa, valoja ja varjoja, väripisteitä ja niin edelleen sekä mallin eleitä ja asentoja. Sommitteluun kuuluu myös kameran kuvakulma. Millainen kaltevuuskulma, kuinka tiivis kuva, miten on rajattu jne. Nämä kaikki asiat kuuluvat sommitteluun. Työskentely alkaa siitä, että kuvaaja määrittelee rajauksen ja kuvattavan tilan, täyttää sen erilaisilla muodoilla ja esineillä ja valitsee kuvakulman. Sommittelulla valokuvaaja ilmaisee esineiden ja mallin välisiä suhteita. Mallin asettelu, katseen suunta, eleet sekä valon ja sävyn valinta ovat ratkaisevia päätöksiä. Tähän päätökseen myös kuuluu taustan ja huonekalujen valinta. Kompositioon ensisijaisesti vaikuttaa muodon valinta. Tuleeko kuvasta vaaka, pysty tai neliömäinen, riippuu valokuvaajan suunnitelmasta. Ratkaisu tulee vaikutelmasta, se riippuu muotojen ja taustan harmonisesta suhteellisuudesta, kokonaisuudesta. Sommittelulla on symboloiva merkitys. Sen avulla valokuvaaja kertoo ja antaa katsojalle vihjeitä. Sommittelu voi auttaa, jos valokuvaaja esimerkiksi haluaa korostaa silmiä, käsiä ja niin edelleen. Sommittelu luo myös rytmiä, dynamiikkaa kuvaan. Täytyy tallentaa ilmeikästä liikettä. Dynaaminen kuva ei ole vain fyysisen kehon liikettä. Se myös ilmentää persoonan sisäistä kokemusta, jota voi kuvastaa ilmeellä. On huomattava, että jokainen sommiteltava kuva, riippumatta genrestä, rakentuu rytmistä ja symmetriasta. Symmetria on tasainen yhdenmukaisuus, muotojen ja osioiden sijoittelua keskiakselin ympärille. Rytmii on hidas tai tiheä, jonkun motiivin toisto tiettyyn jaksoon. Symmetrialle on luonnollista harmoninen rauhallisuus. Rytmille on luonnollista dynamiikkaa ja liikkuvuus. Kuva 13 on esimerkki siitä. Erikoisesti otettu kuvakulma luo kuvaan dynamiikkaa ja liikkuvuutta. Tiivis rajaus kiinnittää huomiota silmiin.

KUVA 13.

3.5 Taustan valinta

Taustan päätarkoitus on olla sävyisässä suhteessa objektin kanssa. On yksi kultainen sääntö, joka on itse Leonardo da Vincin sanoma. Hän kirjoitti omassa kirjassa ”Treatise Painting”, että taustan pitää olla tummempi ja kaikkein vaaleimman kohdan tulee olla objektissa (Hurter 2008, 17). Tämä on säilyttänyt merkityksensä nykypäiviin asti. Useammassa asiallisissa muotokuvissa valittu tausta on mallin hiuksien ja vaateiden kontrastina. Valokuvaajan pitää välttää kuviollisia materiaaleja, kuten verhoissa ja tapeteissa – malli pysyy pääosassa. Taustaksi tulee valita mieluummin tasaista pintaa. Valokuvaajan täytyy huolehtia siitä, että objektin takana ei olisi mitään ylimääräisiä esineitä ja rakennuksia, jotka ikään kuin ”törröttävät” kuvattavan pästä.

Jos kuvataan teeman mukaan, eli tehdään aksenttia silmiin tai figuuriin, niin tähän sopisi hieman epätarkka, ”pehmeä” tausta. Joten valokuvaaja voi hyvin korostaa kasvoja ja antaa vaikutelman tilasta. Malli olisi useammassa tapauksissa sijoitettava yksi tai kaksi metriä taustasta, eikä lähemmäs. Kuvattaessa luonnossa, terävyys voi olla hieman suurempi. Kuvassa 14 vaalea tausta hyvin korostaa kasvoja ja hiuksia, tyttö sulautuu taustaan. Tästä tulee kevyt, pehmeä ja hellä olo.

KUVA 14.

3.6 Objektin tarkkailu.

Objektin tarkkailu alkaa teknisestä kameran osasta, eli objektiivista. Sen valinnasta riippuu, millainen lopullisesta kuvasta tulee. Kuvakulma on sitä laajempi, mitä lyhyempi objektiivin polttoväli on. Pitkillä polttoväleillä kuvakulma on kapea. Polttoväli vaikuttaa myös kuvan kohteiden keskinäisiin kokosuhteisiin (Calder 1988, 16). Seuraavaksi keskitetään huomio sopivan kuvan etsimiseen. Tällöin voi saada kuvia objektista sellaisessa asennossa, tai saada semmoisen ilmeen, joka voi paljastaa mallin koko olemuksen. Valokuvaajan täytyy yrittää kiinnittää erityistä huomiota niihin hetkiin, kun malli ei suorita tehtävää, vaan käyttäytyy luonnollisesti, esimerkiksi tauon aikana. Ennen kuvan ottoa, kannattaa tarkkailla objektia. Joskus ihmiset ihan satunnaisesti ja luonnollisesti ottavat aivan upean asennon.

Mallille ei välttämättä tarvitse määrittää konkreettista asentoa. Täytyy vain löytää tarvittava alue ja suurin piirtein näyttää asento. Ja sitten antaa ihmiselle tilaa toimia itsenäisesti. Joten hän tuntee itsensä vapaammaksi ja luonnollisemmaksi. Kuvat 15 ja 16 on otettu vahingossa, silloin kun keskusteltiin mallin kanssa ja suunniteltiin kuvausta. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että yhtäkkiä otetusta kuvasta voi myös tulla hyvä. Mallin katse näyttää rennolta ja luotettavalta.

KUVA 15.

KUVA 16.

3.7 Poseeraus

Onnistuneen muotokuvan tärkeä tekijä on myös poseeraus. On kaksi pääperiaatetta asentojen valinnassa. Ensimmäinen aspekti: asennon pitää olla luonnollinen (sellaisen jota ihminen pitää usein) tai ainakin näyttää sellaiselta. Toinen aspekti: asento ei saa vääristää mallin piirteitä. Jos asento ja piirteet pysyvät luonnollisena, sen poseerauksen voi pitää. Tietysti jokaisessa konkreettisessa tapauksessa ei pysty seuraamaan kaikkia poseerauksen sääntöjä, mutta jos tietää pääperiaatteita, voi auttaa ihmistä ilmaisemaan luonnollisemmin ja houkuttelevammin.

Olkapäiden kääntäminen. Ensimmäinen sääntö on kiinnittää huomiota siihen, että kuvattavan objektin olkapäät pitää olla käännettyinä jossain kulmassa kameran suuntaan. Jos ihmisen olkapäät on käännetty suoraan kameraan, ne näyttävät laajemmalta kuin oikeassa elämässä (muodin maailmassa tällaista sommittelua näemme usein). Miehillä pää on usein käännetty samaan suuntaan kuin olkapäät. Naisilla pää on usein käännetty eri suuntaan.

Pään kallistaminen. Melkein jokaisessa tapauksessa objektin pään pitää olla hieman kallellaan. Kaltevuuden kulma voi olla eri, mutta usein se ei ole kovin iso. Siinä tilanteessa kallistuu myös luonnollinen silmien linja. Jos kasvot eivät kallistu, kuvitteellinen silmien linja on suora ja menee reunan suuntaisesti. Se tekee kuvasta staattisemman. Jos ihminen kääntää päätään oikeaan tai vasempaan suuntaan, niin kuvitteellinen suunta on diagonaalinen. Se tekee asennosta dynamisempää.

Käsien sijainti. Käsien asennon löytäminen voi olla vaikea tehtävä siitä syystä, että ne ovat lähempänä kameraa verrattuna päähän ja visuaalisesti näyttävät isommilta. Sitä voi välttää pitkäpolttovälisellä objektiivilla. Sellaisen objektiivin avulla kuvan mittasuhteet ovat paljon tarkempia ja kuvaan tulee vähemmän vääristymiä. Käsien ja kasvojen mittasuhteet tulevat paljon luonnollisemmiksi. Täytyy seurata että käsien kulma olisi aina kameran suuntaan. Täytyy kiinnittää huomiota siihen, että sormet eivät olisi tiiviisti kiinni toisissaan. Näin voidaan ilmaista käsien muotoja selkeämmin. Jos sormet ovat tiukasti yhdessä, niin tilavuus puuttuu.

KUVA 17. Tässä kuvassa mallin pää on pikkuisen kallistunut, sekä olkapäät ovat hie-
man käännetty.

4 KASVOJEN ANALYYSI

4.1 Koko kasvojen analyysi

Ammattilaisvalokuvaaja pystyy lyhyessä ajassa tutkimaan ja analysoimaan mallin kasvoja, melkein kuin lääkäri tarkastelee potilasta ja tunnistaa sairauden oireet. Tutkikaa valaisua edestäpäin ja kasvot edestä. Sitten liikuttakaa päätä oikeaan, niin että tutkitaan kasvoja sivuttain eri asennossa, sitten menkää vasemmalle puolelle. Tutkikaa kasvoja molemmilta puolilta profiilin edestä. Suorittaessa analyysiä täytyy muistaa seuraavat asiat:

1. Täytyy määrittää kaikkein paras kuvakulma, joka on juuri sopiva kuvattavalle ihmiselle;
2. Täytyy määrittää silmien suuruuden erot. Monilla ihmisillä silmien koko ei ole samanlainen. Valokuvaaja voi tehdä niin, että silmät näyttävät samantyyppisiltä. Sitä voi tehdä niin että pienempi silmä olisi lähinnä objektiivia. Siinä tilanteessa luonnollinen perspektiivi pienentää toista silmää.
3. Pitää määrittää kasvojen muoto. Katso eri kulmista poskipäitä. Missä ne näkyvät selvemmin, missä eivät. Korkeat ja selkeät poskipäät tekevät miesten sekä naisten kasvoista enemmän houkuttelevammat.
4. Tutki yksityiskohtaisesti tutki kasvoja ja määritä mistä näkökulmasta ihminen näkyy parhaiten. Keskustelun aikana yritä ymmärtää mikä ilme on parhaiten sopiva ihmiselle – hymy, puoli-hymy, tai sen puuttuminen.

4.2 Silmät

Katsomalla ihmisen kasvoja, ensin kiinnitetään katsetta silmiin. On totta, että silmät ovat kaikkein ilmeikkäin kasvojen osa. Silmistä voi lukea paljon: ihmisen viisautta, innostusta, rauhallisuutta ja niin edelleen. Silmät ovat ihmisen sielun peili. Jotta silmät olisivat enemmän elävät, valokuvaajan täytyy keskustella.

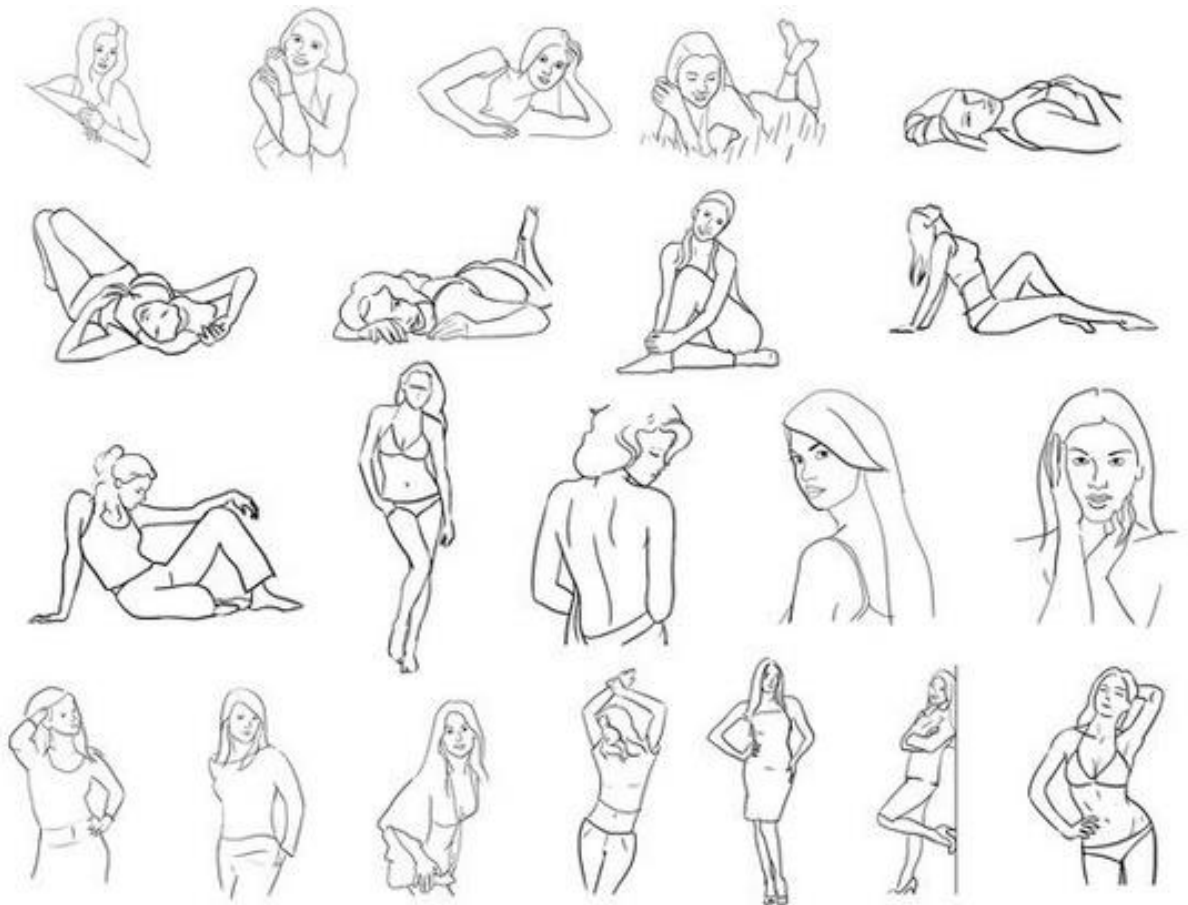
Kysykää jotain ihmisen elämästä - se on ainoa aihe, josta keskustelemalla jokaisella ihmisellä pysyy kiinnostus. Jos valokuvaaja on rakentamassa jonkunlaista epätodellista hahmoa, täytyy myös miettiä mitä sanoa mallille, että hän näyttäisi luonnolliselta ja olisi tunnelmassa. Silmäterän koko on myös tärkeä. Työskentelemällä liian kirkkaassa valaisussa, silmäterästä tulee kapea. Siitä syystä katse näyttää läpitukevulta. Korjata sitä voi niin, että pyytää ihmistä sulkemaan silmänsä hetkeksi, ja avaa ne vasta hetki ennen kuvausta. Sen ansiosta kuvaushetkellä silmäterän koko olisi normaali. Työskentelemällä himmeässä valaisussa, valo on vähemmän. Silmäterästä tulee laajempi. Siitä syystä katse näyttää hajamieliseltä. Silloin mallin täytyy hetken katsoa kaikkein kirkkainta valolähdettä. Valossa pupilli kapeutuu.

4.3 Suu

Monet ihmiset usein ujostelevat omaa suutaan ja hampaitaan. Jos mallin hymy näyttää hyvältä, kannattaa tehdä enemmän kuvia hymyn kanssa. Yksi parhaista keinoista saada luonnollinen hymy on ylistää ihmistä. Sanomalla yksinkertaisesti ”hymyile”, voi saada primitiivisen ja elottoman kuvan. Ihmisten kanssa täytyy keskustella, rentoutua, saada luottamusta. Suu on melkein yhtä ilmeikäs kuin silmät. Kiinnittäkää huomiota siihen, että kasvojen lihaksissa ei olisi räsitusta. Siitä voi tulla epäluonnollista tunnetta. Onnistuneeksi kuvaa voi kutsua silloin, kun sekä suu että silmät hymyilevät. Silloin kuin ihminen hymyilee suun ja poskien välissä muodostuu hymyn poimuja. Valokuvaajan täytyy ottaa huomioon se kasvojen osa. Jos on välttämätöntä, niin täytyy lisätä täytevaloa, että voisi täyttää ne syvät varjot, tai sijoittaa eteen päävaloa. Jos piirteet ovat liian terävät, laajoja hymyjä täytyy välttää kokonaan.

4.4 Leuan korkeus

Jos leuka on liian korkealla, ihminen voi näyttää ylimieliseltä. Jos leuka on liian alhaalla, ihminen voi näyttää pelästyneeltä ja epäilevältä. Jos teillä on epäilyksiä, kysykää mallilta tunteeko hän itseä asennossa luonnolliseksi. Yleensä se on osoitus siitä, että asento vaikuttaisi luonnolliselta.

KUVA 18. Esimerkkejä erilaisista poseerausasunnoista (kp.ua 2012).

5 POHDINTA

Tärkeintä valokuvauksessa, kuten muissakin taiteissa, on luovuus. Taidevalokuvauksessa jätetään taiteilijalle vapautta. Perinteinen suhtautuminen kuvataiteisiin erottaa kuitenkin maalaustaiteen ja valokuvauksen. Taiteilijan on oltava uskollinen omalle mielikuvitukselle ja näkemykselle. Se ei ole enää luonnollista, jos taiteilija tekee omia teoksiaan muista kuin omista intuitiivisista ja inspiraation innoittamista lähtökohdistaan. Muunlaisissa kuvissa ei ole enää sielua eikä sydäntä, ne eivät herätä meitä. Voi olla että ne ovat teknisesti hyviä, mutta tekniikka ei ole mitään ilman sielua. Se on toissijaista.

Omasta tutkimustyöstäni minulle jäi se ajatus, että jokainen ihminen voi oppia halutesaan valokuvaustaidetta. Täytyy vain tietää pääperiaatteet, omistaa ammattivälineet, katsoa asioita vähän luovasta näkökulmasta ja omata teknistä osaamista. Monet asiat tulevat ajan ja kokemuksen mukana. Siis tekemällä oppii. Aloitteleville valokuvaajille on myös hyödyllistä lukea alan kirjallisuutta mahdollisimman monipuolisesti. Kehitys tulee myös siitä, että näkee kirjallisuudessa muiden töitä, ratkaisumalleja ja ajattelua. Niin alkaa itsekkin analysoida ja rakentaa omia mielipiteitä asioihin. Niin kasvetaan aikuiseksi valokuvaajaksi. Samalla tavalla minä tein, kun aloitin työskentelyä. Yritin löytää mahdollisimman paljon alan kirjallisuutta. Vaikka monet kirjat joita olen käyttänyt, kertoivat valokuvauksesta yleisesti, silti olen käynyt läpi niitä. Mielestäni mitä enemmän tietoja olen lukenut ja saanut, sitä enemmän minussa on tapahtunut kehitystä ja ymmärryksen lisääntymistä. Kun tutkin kirjoja, valitsin aiheeseeni sopivia asioita. Otin muistoksi pääasiat ja kehitin omaa mielipidettä, josta tuli kokonaisuus.

Valokuvaus ei ole loogista tietoa. Sille ei voi rakentaa tiukkoja sääntöjä. Kaikki on suhteellista. Niin annetaan taiteilijalle vapaus, annetaan hänen mielensä alistaa todellisuus omille intuitiivisille toimilleen. Valokuvalla on suurta emotionaalista potentiaalia. Sillä on emotionaalista vaikutusta. Se vaikuttaa mieleen. Se on keino muodostaa ihmisille esteettisiä kokemuksia.

LÄHTEET

Aalto, J. 2010. Kohteena ihminen. Jyväskylä: WSOYpro Oy.

Arvenundomiel. Krivoe zerkalo pamjati. Luettu 16.4.2010. <http://arvenundomiel.dreamwidth.org/139040.html>

Calder, J. 1988. Valokuvaajan käsikirja. Luxemburg: Usines Brepols SA.

Digital Inspiration For Analog People. Dani Brubaker. Luettu 27.3.2012. <http://digitalinspirationforanalogpeople.wordpress.com>

Hurter, B. 2008. Sekreti portretnoj fotografii ot professionalov. Moskva: AST.

Kanovka, A. Kak fotografirovatsja krasivo: Lucshie rakursi dlja devushek. Luettu 17.11.2012. http://blog.kp.ua/users/anna_kanovka/post248351495/?upd

Neobyichnoe tvorchestvo. Aaron Nace. Luettu 27.3.2010. <http://xage.ru/neobyichnoe-tvorchestvo-aaron-nace/>

Puputti, T. 2012. Valo ja valaisu. Jyväskylä: Docendo Oy.

Savolainen, M. 2008. Maailman ihanin tyttö. Helsinki: Blink Entertainment Oy.

LIITTEET

Liite 1. DVD- Muotokuvan maailma